

Valentina Belokon

Būties ir nebūties kaita H. Ørstavik romane „Like sant som jeg er virkelig“

Bakalauro darbo santrauka

Skandinavų filologija, 2011

Darbo vadovė lekt. Cecilie Hauglund

Šiame bakalauro darbe pasitelkiant krikščioniškojo egzistencializmo teoriją analizuojama Hanne Ørstavik, 90-ųjų kartos norvegų rašytojos, knyga „Like sant som jeg er virkelig“ (išleista 1999 m.), kurioje, kaip ir kitose šios rašytojos knygoose, nagrinėjami tarpžmogiškieji santykiai. Labiausiai H. Ørstavik domina šeimyniniai santykiai, kurie, kartu su draugyste ir meile, taip pat aptariamai romane, ir sudaro nagrinėjamo romano pagrindą.

Teorinį analizės pagrindą sudarė krikščioniškojo egzistencializmo atstovų (G. Marcel, S. Kierkegaard) tekstai. Analizei atlikti sukūriau savoką „būties-nebūties kaita“. Ši sąvoka sutalpina svarbiausius egzistencializmo teorijos atramos taškus – būtį ir nebūtį,– juos sujungdama ir leisdama kalbėti apie būtį ir nebūtį kaip susijusius „fenomenus“. Mane labiausiai domino kaip būties-nebūties kaita atsispindi tekste ir ką ji suteikia romano tematikai. Būties-nebūties kaita akivaizdi jau formos lygmenyje („Like sant som jeg er virkelig“ parašytas analepsės (*flashback narrative*) forma): Johanne, pagrindinė romano veikėja, laukdama kol grįžusi mama atrakins kambario duris ir išleis ją, prisimena, tarsi iš naujo išgyvena savo meilės istoriją. Taip suderinamos dvi istorijos: tikra, reali Johanne dabarties istorija ir jau nebetikra, pasibaigusi jos nesenos praeities istorija.

Iš viso išskyriau keturias ryškiausias būties-nebūties kaitas:

1. Formos plotmėje – analepsė (*flashback narration*);
2. Turinio plotmėje:
 - a. Būties-nebūtis šeimyniniuose santykiuose;
 - b. Būties-nebūtis konflikte tarp asmeninio gyvenimo ir religinių dogmų bei įsitikinimų;
 - c. Būties-nebūtis erdvėje.

Atlikus analizę paaiškėjo, kad skaitant nagrinėtą romaną remiantis krikščioniškojo egzistencializmo atstovų mintimis, kinta romano tematika. Krikščioniškasis egzistencializmas koncentruoja dėmesį į individo radimąsi ir vystymąsi. Anot G. Marcelio ir S. Kierkegaardo, krikščioniškojo egzistencializmo filosofijos centre – individo vystymasis. Mėgindamas įsitvirtinti visuomenėje žmogus įgyja patirties, kuri padeda jam tapti individu, t.y., pradėti tikrąją egzistenciją. Dievas, religija įprasmina žmogaus egzistenciją, suteikia žmogui akstiną tobulėti. Per romane aprašomas situacijas skaitytojui sudaroma galimybė visapusiškai pažinti Johanne ir stebėti jos, kaip individo, augimą.